

QUEER TEMAŞA*

LEMEN S. DARICIOĞLU, uzun yıllar LGBT ve *Queer* aktivizmine emek verdi. Enstalasyon, video, performans gibi sanatın farklı disiplinlerinde üretimler gerçekleştiriyor. Performans alanında üretim gerçekleştiren İstanbul Queer Art Collective'in bir üyesi. Pınar Büyüктаş ile birlikte çevirdiği Monique Wittig'in *Straight Düşünce* isimli kitabı yine *Queer Düş'ün* serisinden yayınlandı (2013). Tüm bunları korkuları bedenini kısıtlamasın, sınırlarının içinde hapsolmasın diye yapıyor.

***SEL YAYINCILIK**

Piyerloti Cad. 11 / 3 Çemberlitaş - İstanbul
Tel. (0212) 516 96 85

<http://www.selyayincilik.com>
E-mail: halklailiskiler@selyayincilik.com

SATIŞ - DAĞITIM:

Çatalçeşme Sokak, No: 19, Giriş Kat
Cağaloğlu - İstanbul
E-mail: siparis@selyayincilik.com
Tel. (0212) 522 96 72 Faks: (0212) 516 97 26

***SEL YAYINCILIK: 748**

Queer Düşün Serisi: 06
ISBN 978-975-570-767-9

QUEER TEMAŞA

Derleyen: Leman S. Darıcıoğlu

© Leman S. Darıcıoğlu, 2015
© Sel Yayıncılık, 2015

Genel Yayın Yönetmeni: İrfan Sancı
Queer Düşün Yayın Kurulu: Amy Spangler, Berfu Şeker,
Gülkan 'Noir' Ahıska, Leman S. Darıcıoğlu, Pınar Büyüktaş
Editör: Barış Cezar
Yayına Hazırlayan: Bülent Doğan
Kapak tasarım ve teknik hazırlık: Gülay Tunç

Birinci Baskı: Şubat 2016

Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaası
Fatih Sanayi Sitesi, 12/197-203
Topkapı-İstanbul, 567 80 03

Sertifika No: 11931

Queer Temaşa

Derleyen:
Leman S. Dariciođlu

CİNSİYETLENDİRİLMİŞ ALANLARIN TAHAKKÜMÜ: İKİLİ CİNSİYET SİSTEMİNİN ÖTESİNDEN YANSIMALAR*

PETRA L. DOAN

Bu makale ikili cinsiyet sistemi normlarının doğurduğu sonuçların hem gündelik hayatında cinsiyetin sınırlarını aşanlar hem de hayatları bu normlarla çevrelenenler tarafından bir çeşit cinsiyet tahakkümü olarak nasıl deneyimlendiğini eleştirel bir şekilde tartışıyor. Feminist coğrafyacılar ve kent teorisyenleri şimdiye kadar mekânların cinsiyetlendirilmiş olduğunu ve bu cinsiyetlendirmenin kadınlar açısından çok büyük sonuçları olduğunu söylediler. Bu makale bu analizi genişletiyor ve katı cinsiyet kategorilerinin geniş bir nüfusunun küçük ve fazlasıyla marjinalleştirilen bir kesimi olan interseks ve trans birey nüfusunu içermekte nasıl eksik kaldığını gösteriyor. Bu makale, cinsiyet normlarını ihlal edenlerin kamusal ve özel hayatlarının neredeyse her bölümünü şekillendiren cinsiyet tahakkümünü deneyimleyişini örneklendirmek için oto-etnografi metodunu kullanıyor. Ortaya çıkan verilerin mahiyeti; park alanları, umumi tuvaletler, alışveriş merkezleri, işyeri ve evi içerecek şekilde transgender ve queer literatürüne başvurularak ve aynı zamanda bu tahakkümü aralıksız bir bütün olarak kamusal ve özel alanlarda deneyimleyen yazarın yaşamına bakılarak araştırılıyor.

* “The Tyranny of Gendered Spaces - Reflections from Beyond the Gender Dichotomy”, *Gender, Place & Culture*, 17:5, 2010, s. 635.

Tahakküm zalimce ya da acımasızca uygulanan güç kullanımına işaret eder; genelde de gücü elinde tutanın daha az güçlü olan üzerinde uyguladığı çeşitli baskı yöntemlerini içerir. John Stuart Mill (1869) çoğunluğun tahakkümü konusunda bizi uyarıyordu, zira sırf rakamların ağırlığına bakmak adaletsiz bir eylemi adil hale getirmek için asla yeterli olamaz. Tarih, galipler tarafından yazılmıştır ve kazananlar da ekonomik gücü ve toplum baskısını ellerinde tutarlar. Böylece kabul edilebilir politik ve sosyal davranışlar için standartlar oluşturabilirler. Bu tarihler ve standartlar her zaman azınlık gruplarını dışlar ve tahakküm ortaya çıkar.

Bu makalede, cinsiyet değiştiren ve değişken cinsiyetli* kişilerin cinsiyete göre ayrılmış alanları, özel bir tahakküm şekli (toplumsal cinsiyet tahakkümü) olarak deneyimlediklerini savunuyorum. Bu tahakküm, Batı toplumunda kabul görmüş cinsiyete uygun davranış beklentilerine insanlar kafa tutmaya cesaret ettikleri zaman ortaya çıkar. Bu cinsiyetlendirilmiş beklentiler ataerki ikili cinsiyet sistemi tarafından üretilir ve birçok insan için çok büyük ve acılı sonuçlara sebep olur. Değişken cinsiyetli olanlar için cinsiyet tahakkümü yaşadığımız her tür alana zorla müdahale eder ve sergilediğimiz davranışları kısıtlar. Bu zulmün benim ve cinsiyeti bu kısıtlı ikiliğe uymayanların hayatlarını nasıl şekillendirdiğini anlatmak için oto-etnografik bir yöntem kullanacağım.

Transgender terimi atandığı cinsiyeti “icra etmeyen ya da bu cinsiyetle özdeşleşmeyen ve başka bir cinsiyeti sergilemek için kalıcı ya da geçici bazı aşamalardan geçen” kişilere gönderme yapan kolektif bir terimdir (D. Valentine 2003, s. 27-28). Sıklıkla bu kategoride transseksüeller, travestiler, *crossdresser*lar, *drag queen*ler, *drag king*ler, dönme oğlanlar [*tranny bois*] ve basit kategorizasyonları reddeden *gender queer*ler yer alır. Bu kategorinin sınırları çok net değildir; mesela bazı interseks bireyler kendini *transgender* olarak tanımlarken bazıları tanımlamaz (Chase 1998; Kessler 1998; Turner 1999). Hatta

* Cinsiyet ifadesi ve davranışları toplumun kadın ve erkek olarak adlandırdığı ikili cinsiyet normlarına uymayan kişilerin tümünü kapsayan bir terim olan “*gender variant*”, makale boyunca “değişken cinsiyetli” olarak kullanılmıştır. (ç.n.)

bazı kişiler doğduğu cinsiyetle kendini tanımlar, fakat cinsiyetlerinin sıklıkla karıştırılmasına yol açan muğlak pratikler sergilerler (Browne 2004; Lucal 1999). Tüm bu bireyler için *transgender*ların da bir bileşeni olduğu değişken cinsiyetli terimini kullanıyorum (Doan 2007).

İlerleyen sayfalarda bir trans kadın olarak kendi pencereden cinsiyetlendirilmiş alanlardaki deneyimlerimi derinlemesine düşünmek için kullandığım oto-etnografi kültürel analiz ve kişisel anlatının bir arada yorumlanmasıdır (Chang 2008). Böylece çeşitli yöntemlerle kişinin duygularını ve iç yüzünü ortaya çıkaran yoğun bir hayat deneyimi betimlemesi ortaya çıkar (Ellis 2004). Moss (2001) bu tekniğin kişinin güç ağları içindeki pozisyonunu ve konumlanışını dikkatlice düşünmesine imkân sağlayabileceğini söyler. Knopp (2001) kırsal alanın ekonomi politikası konusundaki birikimini *queer* teori ile birleştirmeye çalışan bir *queer* coğrafyacı olarak hayat macerasını anlatmak için otobiyografi kullanır. Reed-Danahay (1997) bazı oto-etnografilerin “doğal” antropoloji olduğunu iddia eder çünkü genelde etnografılar tarafından çalışılan insanlar kendi çalışmalarını yazmaya başlarlar. Bu tarz bir yazım sömürgeleştirilmişlerin, sömürgeciler karşısında yeniden güç kazanmalarına izin verir (Besio 2005) ve azınlık gruplarının parçası oldukları bir düzeni anlatmalarına müsaade eder (Ellis 2004).

Son yıllarda trans aktivistler ve araştırmacılar kendi hikâyelerini düzeltmek için uğraşılıyor. Birleşik Krallık (Morris 1974), ABD (Hunt 1978; Martino 1979; McCloskey 1999; Jorgenson 2000; Dent 2002) ve Avustralya’dan (Cummings 1992) bazı transseksüel yazarlar otobiyografi kullandılar ve karışık sonuçlar elde ettiler. Prosser (1998) Amerika bağlamında DSM’nin (Amerikan Psikiyatri Derneđi Mental Bozukluklar Tanısal ve Sayımsal El Kitabı) özel kriterlerine göre hormon kullanımı ve ameliyata uygun görölmek için yapılan teröpatik geçiş ritüellerinde transseksüel anlatının çok önemli bir yeri olduğunu söyler. Sonuç olarak ortaya çıkan anlatılar genellikle normatif cinsiyet kalıplarını desteklemiş olur; çünkü bazen transseksüellerin tıbben kabul edilebilir olmak için cinsiyet inşasını özcü bir yaklaşımla sergilemeleri gerekir (Butler 2004, s. 71).

Fakat bazı trans aktivistler, Foucault tarafından (1978) düzenleyici iktidar olarak teşhis edilen tıp âleminin bu kapı bekçiliğini eleştirirler. Bazı araştırmacılar bu anlayışın derinlerine iner ve bu alanın *queer* çalışmalarla bağlantısı üzerine çalışır (Butler 1990; Stone 1991; Bornstein 1994; Stryker 1994, 2004; Rothblatt 1995; Feinberg 1996; Wilchins 1997, 2004; Namaste 2000; Sullivan 2003; Green 2004; Hines 2006). Bu yazarların ikili cinsiyet sistemine getirdikleri eleştiriler ve bu alandaki çalışmaları, heteronormativiteden ayrıışan cinsiyetlerle ilgili anlayışına altyapı sağlamıştır.

Bu makalede kendi hikâyemden otobiyografik parçaları trans ve *queer* teori ile birleştiriyorum ve değişken cinsiyetin içine girdiğim her alanda hissedildiğini iddia ediyorum. Cinsiyet tahakkümünün derin etkilerini örneklemek için çeşitli kamusal alanlardan başlayarak, üniversitenin sözde kamusal alanlarından, yarı özel alan olan alışveriş merkezlerine ve evimdeki özel alanıma uzanarak farklı mekânlarda yaşadığım deneyimleri sunuyorum. Bu mekânların her birinde, cinsiyet tahakkümünün *transgender* bir birey olarak farklı mekânları deneyimleyişim üzerinde nasıl büyük bir etki yarattığını ortaya koyuyorum. Tüm bu sınırlamalara rağmen ikili cinsiyet sisteminin ötesinde bir yerde açık ve dürüst olarak yaşamamın yollarını arıyorum. Eşitsizlik örüntülerini ortaya çıkarmak için kendi kişisel hikâyemi kullanırken ayrımcılıkla ilgili farkındalık yaratmak için kendi taciz hikâyelerini (G. Valentine 1998, Lucal 1999) kullanan diğer feminist sosyal bilimcilerden ilham aldım. Bu şekilde kendimden yansıtarak feminist bir araştırma yapmak bazı içsel direnişleri (Gibson-Graham 1994) ortaya çıkardı ve kendi *transgender* perspektifim üzerine yeniden düşünmeme sebep oldu. Yansıtmacı araştırma sürecinin ben-merkezci olma ve aynı zamanda kendi yaşadıklarımın büyük genellemeler çıkarma tehlikesi taşıdığına farkındayım (Rose 1997) ama görünür bir transseksüel kadın olarak kendi kişisel pozisyonumun biricik bir bakış açısı oluşturmak ve cinsiyet tahakkümünün cinsiyetlendirilmiş alanların algılanışını nasıl şekillendirdiğine dair belirgin bir tasvir yapmak için bir fırsat sağladığını düşünüyorum.

Kendi *transgender* varoluşumla yüzleşmek

Uzun yıllar toplum tarafından bana atanmış cinsiyete uyum sağlama-ya çalışsam da küçük bir çocukken “oğlan” denilen kalıba sığmadığımın güçlü bir şekilde farkındaydım. Birbiriyle iç içe geçmiş olan cinsiyetimin ve ruhsal yolculuğumun detayları birçok yerde bulunabilir (Doan 2000, 2002) ama bu geçişin sonuçları bulunamaz. Genç bir insan olarak anladım ki erkek bedeninde dünyaya gelmişim ama içten hissettiğim cinsiyetle, dışarıdan görünen oğlan olarak benden beklenen davranışlar arasında bir çelişki hissediyordum. Yıllar sonra bir terapistle, toplumsal cinsiyet rollerine boyun eğmiş olmamın *transgender* bir birey olma konusunda güvenilirliğimi sarsıp sarsmadığını sormuştum. O da bana 1959 yılında cinsiyet değişkenliğinin mental bir hastalık çeşidi olarak görüldüğünü ve kız olmak istediğimi aileme söyleseydim elektroşok tedavisi alabileceğimi ve hiç hoşlanmayacağım terapiler görebileceğimi söylemişti. Demek ki o zamanlar, cinsiyet rollerine dair algım devreye girmiş ve hissettiklerimi bastırarak kendimi koruyabilmemi sağlamıştı.

Bu nedenle cinsiyetimi bedenimin derinlerinde yok ettim ve erkekliğimi göstermek için sakallı bir yüzle ve giderek kırılğanlaşan bir dış kabukla yaşamaya devam etmek için kuvvetle mücadele ettim. Uzun mücadele yıllarından sonra gerçekliğimden yoksun olmak uykusuz gecelere yol açıyordu ve görüldüğüm gibi bir erkek olarak hayatımı sürdürüp sürdürmeyeceğim konusunda kendimi sorguluyordum. Bir noktada, ruhum karanlık geceleri deneyimlerken çok derin bir depresyon hissi ortaya çıktı. Birçok düşünsel arayıştan sonra hayatta kalabilmek için “gerçek benliğim” üzerinden dünyayla yüzleşmek zorunda olduğumu fark ettim (Brown ve Rounsley 1996). Bu değişikliği yapmak hayatımın en zor deneyimlerinden biriydi. Kırk iki yaşında aileme¹ ve iş arkadaşlarıma “açıldım” ve hissettiğim cinsiyetimi artık saklayamayacağım gerçeğini açıkladım.

1 Evlenmenin ve iki çocuk babası olmanın cinsiyet sorgulamalarımı susturacağımı ve kimliğimi erkek olarak sabitleyeceğini ummuştum ama cinsiyet kimliği bu şekilde işlemiyor. Evliliğim bitmesine rağmen çocuklarımla samimi ilişki sürdürüyorum ve şu an eşcinsel bir ilişkim var.

Dönüşümüm, kısıtlamalardan kaçınan ve ikilikleri aşan, çok yönlü kimliğimi (cinsiyeti deneyimleyişim gibi) keşfetmemi cesaretlendiren terapistim (psikiyatristim) tarafından kolaylaştırıldı. Bununla birlikte sorduğu sorular dünyanın geri kalanına değişken cinsiyet kimliğimi sergilememin sonuçlarını anlamama yardım etti. Gençliğimden beri umutsuzca bir kız çocuğu olmak istememe rağmen şunu anladım ki asla “sadece bir kız” olamazdım; her zaman ya biraz daha fazlası ya da biraz daha azı olacaktım. Değişken cinsiyetli bir kadın olmama rağmen, pek çok kamusal alanda kadın olarak sunuluyor ya da algılanıyorum. Çünkü ataerkil sosyal yapı arada olan cinsiyetlere katlanamaz, erkek etiketini reddetmek demek kadın etiketini benimsemek anlamına gelir. Bu sebeple cinsiyet değiştirme operasyonu geçirdim; böylece sürücü belgem ve pasaportum kadın olduğumu söyleyecekti. Fakat “operasyon sonrası” dolabına kapanmayı ve pasaportumda bir zamanlar “erkek” yazdığının ortaya çıkması korkusuyla yaşamayı da reddediyorum. Bir zamanlar bir başka cinsiyette yaşamış olduklarının “ifşa edileceği” korkusuyla yaşayan, operasyon geçirmiş bazı transseksüellerin girdikleri dolaba girmeyi reddediyor, *queer* ve *transgender* bir birey olarak görünür bir yaşam sürmek istiyorum.

Kadrolu bir profesör olmam, cinsiyetimin kamusal alandaki algılanışı dönüştürken bana görece güvenilir bir alan sağladı. Aynı zamanda ücretli izin yılımda geçirdiğim bir dönem boyunca “keşfettiğim” feminist ve *queer* coğrafya alanına araştırma gündemimi kaydırabilmemi sağladı. Daha önceleri *transgender* ve transseksüel kimlikler üzerine çalışmışım fakat transseksüel olarak açılana dek bu denli ihtilafli bir konu üzerine yazmaktan ötürü marjinalize edilmek kaygısı yüzünden içgörülerimi akademik çalışmalarına dahil etmekten çekiniyordum. Ücretli izin yılımda *queer* kimliğin uzamsal boyutları üzerine zengin bir araştırmayla karşılaşmak beklenmedik bir altın madeni bulmak gibiydi.

Entelektüel yolculuğum yaşadığım, çalıştığım ve oynadığım her alanın içten içe cinsiyetlendirilmiş olduğu yönünde evrildi. Uzun yıllar gerçek benliğimin cinsiyetini ancak kendi evimin özelindeki en gizli alanlarda (net sınırları olan dolabımda) ifade ettim. Dolap Amerika’da gey ve lezbiyenlere yönelik baskıyı anlatan bir metafor olmakla birlikte

(Sedgwick 1990) farklı uzamsal gerçekler içerisindeki materyal gerçekliğin bir formudur (Brown 2000). Fakat *transgender* bireyler için dolap, yaşadığımız yer ve olmazsa olmaz bir alandır ve bazen kendi kimliklerimize ait kıyafetleri ya da aksesuarları sakladığımız yerdir. Mekânın kamusal ya da özel doğasına olan ilgim, açılmakla ilgili son derece kişisel bir anlayışa dayanıyor. Açılmak, dolabımın korunaklı sığınağından çıkıp biraz daha riskli olan yatak odamın özeline, yarı özel alan olan, akşamları perdeleri sıkıca örtülmüş oturma odama, komşularımın ve tüm dünyanın gözü önünde olacağım gün ışığının parlaklığına çıkmak demektir.

Bana göre bu alanlar kamusal ve özel alan gibi net ikili ayrım örnekleri değildi; daha zengin bir sürekliliğin parçasıydılar (Kofman ve Peake 1990; Duncan 1996; Fincher 2004). Bu alanların gey ve lezbiyen kimliklerle etkileşim halinde olarak *queerleşmeleri* özellikle ilgimi çekmiştir (Peake 1993; G. Valentine 1993; Bell vd. 1994; Bell ve Valentine 1995; Binnie 1995; Ingram, Bouthillette ve Ritter 1997; Nast 2002; Rushbrook 2002; Knopp ve Brown 2003; Browne 2007). Bununla birlikte cinsiyet kimliğinde ve performanstaki çeşitliliğin cinsiyetlenmiş alanların öznel doğasını nasıl değiştirebileceğine dair birkaç istisna da buldum (örnek için Browne 2004, 2006b; Knopp 2007). Örneğin gey ve lezbiyenlerin kendi toplumsal cinsiyetlerini kategorize ederken gösterdikleri çeşitlilik, kendi cinsiyetlerinden ziyade mekân dolayımıyla hareket ettiklerinin göstergesidir (Doan ve Higgins 2009).

Diğer *transgender* kişilerle karşılaşmak bana cinsiyetin ne olduğu ve nasıl sergilenmesi gerektiği algısına dair ne kadar geniş bir çeşitlilik olduğunu gösteriyor. Cinsiyet ikilikten ibaret değildir; aksine çeşit çeşit deneyim ve performansın tüm görkemiyle sergilenişidir. Bondi'nin argümanıya aynı noktadayım: "Cinsiyetin ikili inşası ... konuyu insan oluşumuzun gerçekliğinden fuzuli ve yersiz bir şekilde saptırmaktır." Bondi transseksüel cinsiyet değiştirme operasyonlarının, "bazı feministler tarafından çok tartışıldığını" not düşer. Bu feministler, trans bireylerin toplumsal cinsiyeti bedenlerin dış yüzeyine iliştilen bir şey olarak kabul etmektense, toplumsal cinsiyeti bed-

nin dışı yerine yanlılıkla içine yerleştirdiklerini savunurlar. Bondi şunu sorar: “Transseksüellik, melez kimlikler, *queer* kimlikler ya da üçüncü cinsiyetler olarak anlayabileceğimiz muğlak cinsiyetlere alan açabilir mi? Yoksa transseksüellik de ikili bir ‘ya öylesindir/ya böylesindir’ modelinin içindeki tutarlı cinsiyetler masalını desteklemenin başka bir yolu mudur?” (2004, s. 12).

Benim anladığım cinsiyet akışkan ve performatiftir (Butler 1990) ve insan bedeninin sınırlarını aşar. Bedenimizle deneyimlediğimiz belli durumlar meydana geldikleri kamusal ve özel alanları hem şekillendirir hem de onlar tarafından şekillendirilirler (Rose 1993; Longhurst 1995). Vücut bulan her deneyimimiz hem doğal hem de kültürel (Alcott 1996). Fenomenoloji, özneliği kesin olarak bedene yerleştirse de bedenler ve ortamlar arasında “karmaşık bir geri bildirim ilişkisi” vardır ve karşılıklı olarak birbirlerini üretirler (Grosz 1992, s. 242, Longhurst 1997’den alıntılanmış şekliyle). Butler’ın performativitesi, cinsiyetin bedenselleşmiş olduğu ve basit kategorizasyonları reddettiğine dair anlayışımıza bir de akışkanlığı ekler. Mekânda cinsiyetin icra edilmesi sadece performanstan performansa değişmez, aynı zamanda her bir performans icra edildiği alanı da gerçek anlamda değiştirir (Gregson ve Rose 2000; Browne 2006b). Cinsiyetlerin ve mekânların değişken yapısı Herakleitosvâri bir anoloji sunar: Kişi aynı cinsiyeti iki kere icra edebilir mi?² Çünkü her bir performans performe edene, gözlemleyene ve performansın gerçekleştiği mekâna bağlıdır. Bu mekân aynı zamanda akışkansa elimizde sonsuz sayıda olası cinsiyetler dizisi olur.

İnşa edilmiş kimliklerin özenle çizilmiş sınırlarına karşın öznelliklerin akışkanlığını keşfetmek için *cinselliklerin coğrafyasını* bir çağrı olarak okumak beni kendi cinsiyetlendirilmiş konumumun akışkanlığı üzerine yeniden düşünmeye itti. En temel cinsiyet ve toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin sürüp gitmesini sağlayan yapıların sabitliğini ima eden sınırlamalara ve kalıplara olan bağlılığı reddediyorum

2 Yunan filozof Herakleitos aynı nehirden iki kere geçilemeyeceğini iddia etmiştir çünkü nehir her zaman akışkandır ve atılan hiçbir adım artık bir önceki nehre atılamaz.

(Lucal 2008) (sürücü belgemin üstünde bulunan K harfinin bazen bana fayda sağladığını kabul etsem de). Bazı *queer* teorisyenler, tıpkı Bornstein'ın kendi cinsiyetini *transgender* olarak tanımlayarak cinsiyetinin anlamına dair yeni bir anlayış getirdiğini anlatması gibi, bu eşitsizliklere ikili olmayan ve kapsayıcı (Wilchins 2004) bir cinsiyet vizyonuyla cevap vermeyi önerir.

Fark ettim ki, cinsiyet akışkanlık da içerebilir ve bu, muğlaklıktan farklıdır. Eğer muğlaklık, önceden tanımlanmış cinsiyet kodlarını reddetmekse, akışkanlık da bir cinsiyette ya da bir diğesinde sabit kalmayı reddetmektir. Cinsiyet akışkanlığı, belli bir süre için, belli bir zamanda, serbestçe ve bilerek bir ya da birçok sınırsız sayıda cinsiyette olma kapasitesidir. Cinsiyet akışkanlığı sınır ya da kural tanımaz. (1994, s. 51-2)

Kimliğimin rastlantısal olduğunu fark ettim ve kimliğin “jenerasyondan jenerasyona, zamandan zamana değişen faktörler, sosyo-kültürel anlayışlar ve pratiklerle ilişki içinde inşa edildiğini” (Hines 2006, s. 64) düşünüyorum. Fakat bu rastlantısallığın önemli bir bileşeni, ikili olmayan cinsiyet ifadelerinin baskın sosyal yapı tarafından hâlâ baskı altında tutulduğunun bilincinde olmaktır. Şunu açıkça anlıyorum ki, değişken cinsiyetli kimlikler belli bir sosyal bedel karşılığında cinsiyet normlarıyla mücadele ederler. Bu bedeller “toplumsal iktidar, toplumsal olarak kabul edilme, maddesel faydalar gibi bazı şeylerden fedakârlık etmek”tir (Mehta ve Bondi 1999, 70). Cinsiyet tahakkümü, sosyal olarak kabul edilmiş cinsiyet kategorilerine davranış, duruş ve kendini ifadesiyle meydan okuyanlar üzerinde baskı kurar. Cinsiyetlendirilmiş bedenler, layıkıyla cinsiyetlenmiş davranışlarının sınırlarını yürürlükte tutan düzenleyici rejimlere (Foucault 1978) tabidir. Browne (2004) bu cinsiyet polisliğini “*genderism*”^{*} olarak

* Kadın ve erkek olarak sadece iki toplumsal cinsiyet bulunduğu iddia eden *genderism* anlayışı, ikili cinsiyet sistemine sıkı sıkıya bağlı olup aynı zamanda da heteroseksizm ile işbirliği içerisinde transfobi ve homofobiye sebep olan bir anlayışı tarif eder. *Genderism* terimi makale boyunca aynı şekilde bırakılmıştır. (ç.n.)

adlandırmıştır ve “diğer kişilerin cinsiyet normlarının bekçiliğini yapmalarına karşı olan aktif mücadele, ben ve öteki arasındaki dikotomileri istikrarsızlaştıranların defedilmesi yönündeki çabaya dikkat çeker” der (Browne 2006b, s. 122). Bu denetim hem kendi içimizde, hem de ikili cinsiyet sistemini ihlal edenleri yargılamaya izin veren dış alanlarda meydana gelir. Kendi deneyimlerime dayanarak şunu ispatlayabilirim ki cinsiyet normlarını ihlal etmekte ısrarcı olan kişiler hem *queer*, hem de diğer kamusal alanlarda marjinalize olurlar (K. Namaste 1996; Doan 2001, 2006, 2007). Bu makale farklı mekânsal bağlamlarda cinsiyet polisliği mekanizmalarını araştırıyor.

Cinsiyetlendirilmiş Alanlarda *Transgender* Deneyimim

İlerleyen bölümlerde trans kadın olarak deneyimlerimi kamusal alandan özel alana doğru, mekânlar üzerinden anlatıyorum. Deneyimlerimin öncesine göre daha zorlu olmasına rağmen karmaşık birtakım ayrıcalıklar ağı içerdiğinin de bilincindeyim: Üniversitedeki pozisyonum, beyaz etnik kimliğim ve üst orta sınıf yetiştirilme tarzım... Cinsiyetim sebebiyle hiç tartaklanmaya uğramadığım için kendimi şanslı görüyorum (K. Namaste 1996); ama açıkça “*genderism*”i deneyimlediğim (Hill 2003; Browne 2004) ve cinsiyet statüden ötürü transfobik şiddete (Feinberg 1996) maruz kalmışlığım var. Bazı *transgender* bireyler bu zorbalığa kontrol edilemeyen bir sinirle yanıt verirler ve bu sinir de değişim için bir manifestonun ve yükselen bir toplumsal cinsiyet aktivizminin ortaya çıkarılmasını sağlar.

Bu baskı karşısında sinirlenmek hakkımız: Bizim sinirimiz kendimize bir mesajdır; yaşayabilmek için aktif olmak ve bir şeyleri değiştirmek zorundayız. Sonuçta baskıya ve şiddete karşı direniyoruz; bizi şaka gibi gören kültüre karşı da direniyoruz. (Bornstein 1994, s. 81)

Kendi durumumda ise sinirimi başka alanlara, Viviane Namaste’nin (2000) bahsettiği Kuzey Amerika’nın birçok kesiminde kendilerini halka görünmez kılan *transgender* bireylerin güçlü sessizliğine düş-

memeye çalıştığım bir alana yönlendirmeye çalıştım. Cinsiyet geçişleri neredeyse hiçbir zaman özel meseleler değildir. Kasten kamusal alanda gerçekleştirirler ve kamusal alanların cinsiyetlenişini gösteren farklı bakış açıları sağlarlar. Aşağıdaki örnekler cinsiyeti kolay kolay ikili kalıba sokulamayan biri olarak kamusal alanda yaşadığım deneyimleri gösteriyor.

Kamusal Alanlardaki Taciz

Cinsiyet tahakkümü, kamusal alanlarda bazı insanlar kendilerini heteronormatif olarak inşa edilen cinsiyetler sergilenmesinden sorumlu hissettiklerinde ortaya çıkar. Bu polislik tavrı bazen sessiz ama destekleyici başka izleyicilerin de varlığıyla iyice güçlenir. Bununla beraber geniş bir çevre tarafından desteklenen, kamusal alanda gerçekleşen değişken cinsiyetli performanslar bu ikiliğe karşı güçlü bir duruş sergileyebilir.

Toplu ulaşım ve kamusal alanda taciz

Caddeler, ulaşım araçları, asansörler gibi kamusal alanlar kuruluşu itibariyle cinsiyet tahakkümünün uygulanmasını sağlayan yapısal bileşenler içerir. Gardner (1995) kamusal alanlarda kadınların erkekler tarafından taciz edilmesini bizim toplumumuzda yaygın bir hastalık olarak tanımlar; fakat bu durum birazdan anlatacağım deneyimlerde görüleceği üzere, cinsiyet görünüşü heteronormativiteden farklı olanlar için biraz daha ciddi bir problem teşkil eder. Cinsiyet hanesinde K yazan yeni pasaportumla gerçekleştirdiğim ilk yurtdışı seyahatimden sonra JFK havaalanındaki ABD Gümrüğü'nden geçişim esnasında şaşkın bakışlara maruz kalmadım. Havaalanı limuzin şoförüyle önceden organize edilmiş bir buluşmam vardı. Havaalanı geliş terminali tıklım tıklım doluydu ve ben şoförü takip ederek aynı derecede kalabalık olan kaldırılmaları geçip park alanına ulaştım. Limuzin şoförü yolculuğumun nasıl geçtiğini sorunca hiç düşünmeden kalın, bas ses tonumla cevap verdim. Amerika'ya dönmüş olmaktan ötürü mutluydum. Her zamanki tetikte duran halimden sıyrılmıştım çünkü etrafı-

mızdaki insan kalabalılığını hiç umursamamıştım. Kısa bir süre sonra yeraltındaki park garajına gitmek için karşıya geçmek üzereyken bir anda durdum. Bu da hemen arkamdaki adamın bana çarpmasına sebep oldu. Adam anında bana bağırmağa başladı. Öfkesinin, üzerimize gelmekte olan bir araba tarafından ezilmemize mani olan çarpışmamızdan değil; trans olduğumu fark etmesinden kaynaklandığını anladım. Biraz önce konuşmamı duymuş olmalıydı ve ani duruşum içindeki ateşli öfkenin bir anda parlamasına sebep olmuştu. “Senin ne olduğunu biliyorum! Beni kandıramazsın! İğrençsin!” diye bağırıyordu. Bu şekilde sindirilmeyi reddettim ve doğrudan adama, “Ne olduğunu düşünüyorsun peki?” diye sordum. Ben adamın yumruk atmasını beklerken o birden telaşlandı. Eğer limuzin şoförü beni destekleyen bir şekilde sessizce hemen arkamda durmasaydı orada saldırıya uğrayabilirdim. Kamusal alanda cinsiyet kimliğimi ifade etme biçimim, onun açısından toplumsal olarak kabul görmüş davranışlar kalıbına uygun değildi ve cinsiyet kimliğimin bu kalıpları ihlalini mümkün olduğunca kamusal bir şekilde cezalandırmak istiyordu.

Asansördeki kırılma

Kalabalık kamusal alanlar, insanları her zamankinden daha yakın olmak durumunda bırakır ve böyle yerlerde cinsiyetlendirilmişlikten ötürü incinebilirlik daha mümkün hale gelir. Birkaç yıl önce bu cinsiyetçiliği açık bir biçimde kişisel olarak deneyimledim. İş seyahatinde olduğum bir akşam bir otelin zemin katından çok kalabalık bir asansöre bindim ve geceyi birlikte geçirmek üzere anlaşmış gibi görünen yaşlıca bir adamla genç bir kadının arasında durdum. Adam bariz bir şekilde sarhoştı ve ben alana girer girmez gözlerini bana dikti, açıkça cinsiyet kimliğimle ilgili bir şeyden rahatsız olmuştu. Bir sonraki kata varmadan hemen önce yanıma sokulup, çapkın çapkın göz kırptı: “Bakalım burada ne varmış!” dedi. Bakışlarımla geri adım attırmaya çalışsam da kapılar açılınca bana doğru uzanıp zorla göğüslerimi kavradı ve sıkıştırdı; belli ki *drag queen*lerin kullandığı takma göğüslerle karşılaşacağını umuyordu. Bu beklenmedik cinsel saldırı karşısında afalladım ve adam dönüp oradan uzaklaşırken şokun etkisiyle hiç

konuşamadan öylece kalakaldım. Göğüslerimi sıkıştırarak Young'ın (1998) "kadının feminenliğinin en belirgin göstergesi" dediği şeyi nesneleştirmiş ve buna saldırmıştı. Kendince suni kadınlığıma saldırarak benim bir sahtekâr olduğumu ortaya çıkaracağını zannetmişti. Ne yazık ki yanlış olduğunu anlaması yapmış olduğu saldırının iğrençliğini azaltmıyordu.

Asansörler tuhaf kapalı alanlardır. Caesar (2000) asansörlerin kamusal ve özel alan arasında bir köprü olduğunu ve örneğin Japonya'da iki kişi arasında başka hiçbir kamusal alanda oluşamayacak bir yakınlığın asansörde oluşabileceğini söyler. Bu yoğun yakınlık, yapılan bir çalışmaya göre oldukça büyük bir risk kaynağı da olabilir. Amerika'da transit suçlar üzerine olan bir çalışmaya göre şahsa yönelik saldırılar genelde asansörlerde, umumi tuvaletlerde ve karanlık köşelerde gerçekleşir (Loukaitou-Sideris, Liggett ve Iseki 2002). Diğer kadın arkadaşlarım da bana küçük yaşta tanımadıkları erkeklerle yakın alanlarda bulunmaktan kaçınmayı öğrendikleri için asansöre tanımadıkları insanlarla binme konusunda hep temkinli olduklarını söylemişlerdi. Bana saldıran kişinin yanında başka bir kadın olması güvende olduğum hissine kapılmama sebep olmuştu. Şundan tam olarak eminim ki eğer adam kadınlığı şüphe götürmez birini okşamaya çalışsaydı, yanındaki kadın adama dehşet içinde müdahale ederdi. Fakat bu olayda kadının cinsiyetimi sessizce gözlemlemesi ve adamın saldırganlığına göz yumması bu saldırının gerçekleşmesine zemin hazırlamış oldu. Bu olay en temelinde, cinsiyetinde bir gariplik olan kişilerin her türlü muameleye açık olduklarını gösteriyordu.

Havaalanı ve asansördeki deneyimlerim kalabalık kamusal alanlardaki kırılگانlığını fark etmeme sebep oldu. Ulaşım güvenliği ile ilgili literatür (Loukaitou-Sideris, Liggett ve Iseki 2002), izole edilmiş mekânların en tehlikeli alanlar olduğunu savunur; ancak benim deneyimime göre değişken cinsiyetli olan bireyler nereye seyahat ederlerse etsinler hep risk altındadır. Havaalanındaki kabadayı da, asansördeki dallama da bana karşı sözlü ve fiziksel tacizlerini gerçekleştirirken diğerlerinin varlığından destek buldular. Anladım ki benim cinsiyet performansım sesini daha çok çıkarabilen gözlemciler

tarafından itiraz edilebilir bulunuyor; fakat onların cinsiyet polisliği yapmalarının bir tahakküm biçimi olabilmesi sessiz izleyicilerin gizli işbirlikleriyle mümkün kılınıyor. Buna karşılık sesimi yükseltmeyi ve kendim ve başkaları için zulüm halini alan cinsiyet tahakkümüyle ilgili konuşmayı öğreniyorum fakat şiddetin dönüştürülmesinde diğerlerinden gelen sessiz desteğin önemini de öğrenmiş oldum.

Yarı Kamusal Alanlar

Yarı kamusal alanlar teknik olarak kamusal değildir çünkü çoğunluğu özel olarak birilerine aittir; fakat belli kurallar ve standartlara uyulduğu sürece insanların bir araya gelmesine olanak sağlayan yerlerdir. Böyle alanlarda da değişken cinsiyetli olmak problem yaratabilir. Mesela devlet üniversiteleri teknik olarak kamuya aittir, ama üniversite camiası dışından insanların üniversiteye erişimini kısıtlama hakkını saklı tuttuklarından garip bir yarı kamusal kategorisi oluştururlar.

İşyerinde geçiş süreci

Bir devlet üniversitesinde açılmak cinsiyetlendirilmiş alanlarda birçok özel deneyim yaşamamı sağladı. Kadın olarak işyerindeki ilk günüm özellikle unutulmazdı. Binaya girdiğimde bir kasırganın ortasına, cinsiyetlendirilmiş beklentilerin fırtına öncesi sessizliğinin merkezine düşmüş gibi hissettim. Koridorda ilerledikçe karşıma çıkan kişilerin aniden durup gözlerini son moda “ucube şov”a çevirerek, kendi aralarında konuşuklarını duyabiliyordum. Önünden geçtiğim her ofiste ürkütücü bir sessizlik oluyor ve bunu takiben bir şamata başlıyor, görünüşümle ilgili yorumlar yapılıyordu. Bazıları sadece baktılar, birkaç kişi ne kadar cesaretli olduğumu söyledi; bir kişi de “tıpkı bir kadın gibi” görüdüğümü söyledi. Bir diğeri gururla “benim tanıdığım ilk transseksüelsin” diyerek nesneleştirilmenin nasıl bir his olduğunu anlamamı sağladı. Bu olaylar cinsiyet kimliğimin sadece kişisel bir beyan olmadığını, diğerleriyle ortaklaşa inşa edilen bir durum olduğunu fark etmemde yardımcı oldu. Ben kendimi sundum ve akademik dünya izledi, yargılarda bulundu. Destekleriyle bu çalkan-

tılarla baş etmeme yardımcı olan iş arkadaşlarım ve öğrencilerimin varlığına minnettirim.

Kamusal ve özel alanın karışımı olarak sınıflar

Rooney (2004) akademik sınıfların kamusal ve özel unsurları birleştiren yarı-özel odalar olarak işlediğini söyler. Bir kadın, sınıfta öğrencilerin önüne çıktığı zaman özel alanla ilgili kadına atfedilmiş olan özellikler, öğrencilerinin problem yaratabilecek şekilde kendisine yakınlık duymalarına ve beklenti içine girmelerine neden olabilir. Geçiş sürecimi tamamladıktan sonra sınıfta yaşadığım deneyimler bu dediklerimi doğrular niteliktedir. Kadın olarak sunduğum yeni halimde akademik yeterliliğimle ilgili varsayımların inceden inceye altının oyulduğunu fark ettim. Dünya beni erkek olarak algımlarken ders verilecek sınıfın önüne çok daha kolay çıkabiliyordum ve bilgili bir profesör rolünü daha kolay üstlenebiliyordum. Şimdiye kadar hiçbir sınıfın dikkatini çekmekte ya da dersi sürdürmekte zorlanmamıştım. Ama geçiş sürecinden sonra bu deneyim epey farklılaştı. Sınıftaki birinci günümde öğrencilerim beni *transgender* bir kadın olarak kabul ettiler fakat yavaş yavaş şu kafama dank ediyordu ki artık otomatikman alanında uzman biri olarak algılanmıyordum.³ Öğrencilerin eskisinden farklı olarak “haydi ispatla” der gibi bir tavır takındıklarını seziniyordum. Cinsiyet değişimimden beri, sınıfta güven oluşturmak ve kontrol sağlamak için düz [*straight*] bir erkek olarak algılandığım zamanlara göre daha çok çalışmak zorundayım.

Çalıştığım üniversitede, sınıf mevcudu on kişiden fazla olan sınıflardaki öğrencilerin standart bir öğrenci değerlendirme formu doldurmaları gerekir. Genelde öğrenci değerlendirmelerimin yüksek olmasına rağmen hemen hemen her sınıfta kimliği açık trans bir profesörden ders almaya içerlemiş olanlar var. Bu şartlandırılmış değerlendirme anketi şöyle ucu açık sorular barındırıyor: *Dersle ilgili en çok neyi*

3 Bu kadınlığımla mı yoksa değişken cinsiyetimle mi alakalı emin olamıyorum, ama şundan eminim ki erkek olarak algılanırken aldığım tepkiden kesinlikle farklıydı.

sevdiniz? Sizce neler geliştirilebilir? Dünya Şehirleri dersimi alan bir lisans öğrencisi şöyle yanıtlamış: “Hiçbir şey. Yeni bir öğretmen alın. O kadın gibi giyinen bir erkek! Bu iğrenç bir şey!” Bu yorumda öğrenci benim öğretmenliğimi eleştiriyor, cinsiyetimi reddediyor ve tipik transfobik tepkilerden duymaya alıştığımız üzere tiksintisini/nefretini ifade ediyor. Bir diğer açık uçlu soru ise: *Öğretmeninizle ilgili en çok neyi beğendiniz?* Başka bir lisans öğrencisi şöyle yanıtlamış: “Nasıl olur da bir üniversite kadınmış gibi davranan biriyle çalışır? Bu korkunç! Kısa bir süre önce aileme profesörlerimden birinin cinsiyet değiştirmiş bir erkek olduğunu söyledim; annem neredeyse kafayı yiyordu.” Bu yorum benim cinsiyetimi reddetmenin yanı sıra cinsiyet değiştirme olasılığının kendisini de reddediyor ve ailesinden idareye kızgın telefonlar gelebileceğini ima ediyor. Bu yorumlar benim davranışlarımı düzenleme ya da en azından toplumsal cinsiyet normlarına uymayan cinsiyet kimliğime karşı saldırıda bulunma girişimleridir.

Öğrenci değerlendirmelerinden bu iki ayrı örnek öğrencilerimin büyük bir çoğunluğunu temsil etmez ama sınıfın arka planında dönen gizil öfkeye bir örnektir. Böyle bir sistem içerisinde, değişken cinsiyetli olmaktan ötürü ödetilen bedelin ne olduğu, tahakkümcü çoğunluğun görünür şekilde farklı olan öğretmenler üzerinde yargıda bulunabilmelerini sağlayan bu öğrenci merkezli değerlendirme sistemi tarafından ifşa olmaktadır. “Muhafif çokkültürlülük”ü (Nast ve Pulido 2000) öğretmek risklidir fakat öğrencileri başka türlü sınıfta göremeyecekleri farklılıklarla karşı karşıya getirir. Bu şekilde eğitim girişimleri öğrenciler tarafından negatif değerlendirme formları yoluyla cezalandırılma riski taşır. Kadın öğretim üyeleri içinse isimsiz olan öğrenci değerlendirmelerinin hayli kişisel notlar içermesi riski vardır (Nast 1999).

Öğrenciler tarafından sadece bir kez fiziksel olarak tehdit edildiğimi hissettim. Şehirlerin Gelişimi dersinin final sınavını yaparken birden sınıfın hemen dışında sesler yükselmeye başladı. Birkaç öğrencim gürültüden rahatsız oluyor gibi görüldüğü için kapıyı açtım ve gürültü yapan öğrencilere sessiz olmalarını, sınavda olduğumuzu söyledim. Birkaç dakika sonra içlerinden biri kapıyı gürültülü bir tek-

meyle açıp avazı çıktığı kadar “Dönme!” [*shemale*] diye bağırdı. Bu kişi yüzünü göstermeye cesaret edemese de şamatalı gülüşler onun hislerinin büyük çoğunluk tarafından paylaşıldığını gösteriyordu. Sınıftaki alanıma yapılan bu saldırıdan sonra üzgün ve oldukça kırılğan hissettim. Koridora çıkıp, huzursuzluk yaratan bu öğrencilerle yüzleşmemi söyleyen öfkeyi bastırıp, ne yapacağını bilemez bir halde sessizce oturdum. Sonunda bir öğrencim bana cep telefonunu uzatıp kampüs güvenliğini aramamı söyledi. Beş dakika sonra kampüs polisi geldi, koridordaki öğrencileri temizleyip bana eskortluk ederek güvenli ve özel alanım olan ofisime kadar eşlik ettiler. Her ne kadar öğrencimin desteği ve polisin yardımından dolayı müteşekkir olsam da toplum içinde küçük düşürülmekten ve bu nefret söylemiyle oluşturulan şiddetten dolayı derinden sarsılmıştım.

Butler (1997) söz ediminin deneyimlerin bütünü çerçevesinde analiz edilmek zorunda olduğunu söyler. Bu olayda “dönme” sözü açıkça ifşa etmek ve küçük düşürmek için kullanılmıştı fakat kapıyı hiddetli bir tekmeyle açma eylemi başka bir tür şiddete delaletti; kapıya karşı uygulanmıştı fakat aslında apaçık bir şekilde bana gözdağı vermeyi hedefliyordu. Toplum içinde küçük düşürmenin bu şiddetli hali, erkeklerin değişken cinsiyetli olanları yargılamak ve ayıplamak konusunda ayrıcalığa sahip olduğu tezini doğrulayan bir örnektir. Nielsen’a (2002, s. 266) göre “kamusal nefret söylemi sosyal hiyerarşilerin gündelik hayatta inşa edildiği ve cesaretlendirildiğine dair güzel bir örnek teşkil eder”.

Umumi tuvaletlerdeki özel durumlar

Cinsiyet geçiş sürecinde olan kişiler için en korkunç alanlardan biri umumi tuvaletlerdir. Biyolojiye dayandırılan tasnif, farklı etiketlenmiş iki kapı arasında (kadın/erkek, bay/bayan, bey/hanım, oğlan/kız vb) bir seçim yapmanızı zorunlu kılar. Cinsiyetlendirilmiş kamusal alanların özeline yapılan her yolculuk benim için ikili cinsiyet tasnifini aşan kimliğimin ifşa edilmesi riski ve sınırları aştığımı düşünen kişilerin nefretiyle yüzleşme potansiyeli taşıyordu. Browne (2004) buna “tuvalet problemi” der ve maskülen görünümlü kadınların bu

tip yerlerde sürekli olarak taciz vb zorluklarla karşılaştıklarını söyler. Betsy Lucal (1999) kendi maskülen görünüşünü tuvaletlerde yaşanan benzer cinsiyet temelli tacizler üzerine düşünmek için kullanır. Trans bireyler olarak yasal sistem çoğunlukla bize karşıdır, dolayısıyla aşırı tedbirli bir yaklaşıma ihtiyacımız var. Örneğin ben genç yaştaki kızıma açıldığım zaman istediği her yerde bana baba demeye devam edebileceğini ama kadınlar tuvaletinde asla dememesi gerektiğini söyledim çünkü ameliyat olmadan önce temel bedensel faaliyetlerimi yerine getirirken hiç abartısız tutuklanma riski taşıyordum.

İşyerinde cinsiyetlendirilmiş tuvaletler sorunsalıyla doğrudan karşılaşmak zorunda kalmıştım. Geçiş sürecim başladığında bir süreliğine “engelli” sayıldım, çünkü yönetimin geçici olarak önerdiği çözüm çalıştığım binanın bir diğer katındaki tek kişilik engelli tuvaletini kullanmamdı. Burayı kullanmaya başladıktan kısa bir süre sonra tuvaletin bir kilit sisteminin olmadığını fark ederek yerin dibine girdim. Kapı beklemediğim bir anda açıldığında tuvaleti kullanıyordum ve ansızın hemen dışarıdaki koridorda duran bazı öğrencilerin bakışlarına maruz kaldım. Cinsiyet farklılığım benim de “yakından uzaktan alakadar” olmadığım (Chouinard ve Grant 1996) yeni bir farkındalığa sahip olmamı sağladı. Ben ve benim gibiler ikilikler üzerine kurulmuş bir dünyanın çatlakları arasına düşmüştük.

Bulduğum kattaki diğer kadınların cinsiyet kimliğime alışmalarını ve bana izin vermelerini altı ay bekledikten sonra ofisimin hemen altındaki kadınlar tuvaletini kullanmak için izin istedim. Cevap olarak yönetici Y bana daha üst yöneticilerden W ve Z ile özel bir toplantı yapmayı önerdi. Toplantıya endişe içerisinde katıldım çünkü talebimle şimşekleri üstüme çektiğimi anlamıştım. Toplantıda yasal bir uyarı aldıklarını beyan ettiler: Cinsiyet geçiş ameliyatlarının hepsini tamamlamadan ve elimde cinsiyetimi değiştirdiğime dair bir mahkeme kararı olmadan kadınlara ait hiçbir tuvaleti kullanamayacağım konusunda çok net bir şekilde uyarıldım. Kilitli tuvaletle ilgili hikâyemi onlara anlatınca bunun düzeltilebileceği söylendi. Tek kişilik engelli tuvaletlerinin henüz kullanıma hazır olmadığı kampüsün diğer bölümlerinde ne yapmam gerektiğini sorduğumda Yönetim Kurulu

Üyesi Z kampüs polisinin tuvaletleri denetleme huyunun olmadığını, fakat erkeklerin kadınlar tuvaletini kullandıkları yönünde herhangi bir şikayet alırlarsa beni nerede bulacaklarını bildiklerini söyledi.

Devlete ait diğer ofislerde çalışan ve henüz ameliyat geçirmemiş transseksüel kadınların bu binalardaki kadınlar tuvaletini kullandıklarına dair argümanım çürütülmüş oldu. Üniversite yönetimi kamuya ait bir üniversitedeki tuvaletlerin, kampüs haricindeki diğer devlet binalarının tuvaletlerden daha kamusal olduğuna ve bu sebeple yola getirilip, dışlanmam gerektiğine karar vermişti. Bu olayda tuvaletlerin keyfi ve menfaatçi bir şekilde kamusal/özel alan karşıtlığı içerisinde etiketlenmesiyle cinsiyet tahakkümü daha da şiddetli bir hâl almıştır. Şimdi geriye dönüp baktığımda, üniversitedeki kurulu heteronormatif idari düzeni “korumak” üzere benim özel alan saydığım bir coğrafyanın kamusal olarak yeniden adlandırılmasına o kadar da şaşırmamış olmam gerektiğini görüyorum. Tuvalet kullanma amacıyla kuralları çiğnemek istemediğim için bu sınırlamaya boyun eğdim; “cinsiyet kaçağı” (Bornstein 1994) durumum çoktan kaldırabileceğimden fazla bir yüke dönüşmüştü.

Göze batmamak için her zaman elimden geleni yapsam da ameliyatımdan beri nerede olursam olayım kadınlar tuvaletini kullanmayı ilke edindim. İri beden yapımdan dolayı halen Browne'nin (2004) tanımladığı “genderism”e maruz kalıyorum ama artık yasalar benden yana olduğu için bu durumu göze almakta bir sakınca görmüyorum. Bir yandan da erkekler tarafından tecavüze ve tacize uğramış kadınların kadınlar tuvaletini güvenli bir alan olarak algıladığının farkındayım. Bir üniversitede katıldığım bir yaz konferansında yaşadığım deneyimin bu farkındalığa sahip olmamda etkisi büyük. Birçok gey erkek ve lezbiyenin de katılımcılar arasında olduğu bir konferanstı. Kendi ricam üzerine diğer lezbiyenlerle aynı odayı paylaşmıştım fakat geçiş sürecine yeni girmiştim ve henüz ameliyat olmamıştım; dolayısıyla “mahremiyet” oluşturmak için oldukça yetersiz görünen perdelerle sadece bir kısmı örtülmüş duşlarla nasıl baş edeceğimi bilmiyordum. Tuvaleti kullanmam gerektiği zaman kullanmaya ama duşumu sadece gece yarısı herkes uyurken almaya karar verdim. Bu

kararımı lezbiyen arkadaşlarımla paylaştığım zaman bazıları kendimi bu derece sınırlandırılmış hissetmeme çok şaşırdılar ama diğerleri beni takdir etti. Bu düşünceli halim bir kadının bana açılmasını sağladı. Erkeklerin baskın tavırları karşısında kendini güçsüz hissettiğinde kadın tuvaletleri genellikle sığınabileceği tek yerdi ve duyarlılığım için bana teşekkür etti. Ayrıca beni erkek olarak görmediğini, bu şekilde sadece kadınlara açık alanlarda şu an olduğu gibi ilerideki konferanslarda da beni görmekten mutlu olacağını söyledi. Böylece tuvaletlerin özel alan mefhumuna özel bir ayrıntı kattığını anlıyor ve sonuç olarak bu şekilde fazlasıyla cinsiyetlendirilmiş alanlarda daha yavaş, daha kibar yürüyor ve daha sessiz konuşuyorum, çünkü başkaları tarafından derinlemesine yaralanmış böyle kadınları tekrar incitmek istemem.

Yarı-özel Alanlar

Yarı özel alanlar çok büyük bir kısmı özel mülkiyete ait olan ama sahibi tarafından koyulan kurallara uyulduğu sürece halk tarafından kullanılabilen yerlerdir. Bunlar alışveriş merkezleri, kiliseler, oditoryumlar ya da halkın ulaşımının engellenebildiği diğer performans mekânlarıdır.

Alışveriş merkezinde cinsiyeti inşa etmek

Alışveriş merkezleri halka açık bir caddeden daha güvenli görünmek için özel güvenlik kullanan etrafi çevrili mekânlardır. Bazı coğrafyacılar alışveriş merkezlerinin “serbest kişisel ifadeler ve ilişkiler için, kolektif kültürel ifade ve ihlal için ve engelsiz insan ilişkileri ve materyal alışverişleri için bir sahne” (Goss 1993, s. 25) yarattığını iddia ederler. Bir transseksüel geçiş ritüeli olarak bilinen alışveriş merkezi gezisi bu durumu test eder. Acemi trans kadınlar alışveriş yapma halinin fazlasıyla cinsiyetlendirilmiş bir deneyim olduğunu sıklıkla kavrayamazlar, özellikle de boyutları normatif cazibe beklentilerine sığmayan (büyük beden) kadınlar (Colls 2006). Uzun ve geniş omuzlara sahip bir trans bireyken nasıl kadın olarak kabul edileceğimden emin değildim ve bu yüzden ilk alışveriş merkezi gezintimi şehrin

dışına çıkana kadar erteledim. Kamusal alanda cinsiyetimi icra ederek kadın olduğumu hissetmek konusunda kararlıyım. Bu gezintiye hazırlık esnasında en sevdiğim eteğimi giydim, henüz tıraş etmediğim bacaklarımı örtmek için iki çift çorap giydim ve sakallarım ortaya çıkmasını diye makyajıma ekstra özen gösterdim.

Alışveriş merkezine girince, evde ayna karşısında cinsiyeti icra etmenin hiç de kamusal alanda cinsiyet performe etmeye benzemediğini fark ettim. Herkesin gözünü bana diktığını hissediyordum. Hem her an her yerde olan ama genelde gizli duran güvenlik güçleri (Ainley 1998) yüzünden hem de heteronormatif bakışlar (Perez 2003; Doan 2007) yüzünden alışveriş merkezlerinin *panoptik** (Foucault 1977) doğasını hissediyordum. Biraz “kabul görme” takıntım, biraz da cumartesi öğleden sonrası için fazla abartılı olan kıyafetim yüzünden, garip bir şekilde “izleniyormuşum” hissine kapıldım. Ben geçtikçe arkamdan gözlerin dönüp bana baktıklarını hissedebiliyordum ve alışveriş yapmayı es geçip sadece baştan aşağı orada yürümeye karar verdim. Bu büyük kaynaşma girişimim başarıyla sonuçlanmadı ve fark ettim ki diğerlerinden gelecek tepkileri tetikliyordum; çünkü alışveriş merkezinden beklentileri, bu mekânların “onlara tanıdık olmayan insanlarla ve şeylerle karşılaşma ihtimallerinin en aza indiği, steril ve kontrol altında tutulan mekânlar” olması yönündeydi (Williams vd 2001, s. 216). Alışveriş merkezleri kesinlikle toplumsal cinsiyeti aşan davranışları hoş karşılayan yerler değildir.

Sadece kamusal alanda kendimi tanımladığım cinsiyetle ifade etmek istemiştım ama (toplumsal) cinsiyetin akışkan ve devamlı inşa edilen bir kategori olduğunun farkında değildim. Alışveriş merkezi ziyaretimin oluşturmak istediğim cinsiyetin bağımsız bir ifadesi olduğunu düşünsem de geriye dönüp bakınca cinsiyetlerin icra eden ve belli bir mekânda onu izleyen tarafından karşılıklı inşa edildiğini anladım (Browne 2006b). Maruz kaldığım her bakış cinsiyetimi sorgulayan “denetleyici pratikler”in birer parçasıydı ve bu kategorinin müphemliğinin altını boşaltıyordu (Browne 2006b). Cinsiyetimi tıpkı modern havaalanlarındaki karşılıklı yürüyen yollar gibi hareketli bir

* Her şeyi bir anda ya da tek bakışta gören. (ç.n.)

hedef olarak deneyimledim. Ben bir yöne giderken izleyiciler başka bir yöne gidiyordu ve cinsiyetim her bir kısacık an içerisinde inşa edilip tekrar yıkılıyordu. Bu durumda hem ifade ettiğim cinsiyet alış-veriş merkezi içindeki hareketlerimin akışkanlığına tabiydi hem de bu performansın mekânsallığı her bir performatif etkileşimle değişiyordu (Gregson ve Rose 2000). İcra edilen ve gözlenen cinsiyetin akışkanlığından ötürü kadınların bedenlerini ve görünümelerini hem açıkça hem de gizlice taciz yoluyla düzenlemeye çalışan yaygın erkek bakışları üzerindeki kontrolümün sınırlı olduğunu fark ettim (Gardner 1995). Ama kendimi nasıl sunduğum üzerinde kontrolüm var. Haftasonları alışveriş merkezine giden çoğu kadın makyajdan, topuklu ayakkabıdan, çoraptan kaçınır ve daha gündelik (ve rahat) olan kot ve spor ayakkabı giyer. Rahatlığın yanı sıra bu kıyafetler kadınların, üzerlerine gelecek bakışları ve aylak merakları başka yöne çevirmelerini sağlar. Bu günden şu dersi çıkardım: Ben giydiğim kıyafetler ve gitmeyi tercih ettiğim alanlarla cinsiyet görünüşümün sadece bir kısmını kontrol edebilirim. Gerisi seyreden kişilerin gözlerine kalmış.

Yarı-özel performans alanları: Sesimi düzeltişim

Cinsiyeti aşmanın güçlü sınırlarını öğrenme sürecindeyken, hem gerçek hem de mecazi anlamda sesimi düzeltme üzerine çalışmaya devam ediyorum. Çoğu erkekte daha kalın (bas) bir ses tonum olduğunun farkındayım ve cinsiyet geçişimden çok kısa bir süre sonra sesimin benim için çıkardığı sorunlarla ilgilenmeye başladım. Çünkü birçok uzman, erkek sesine sahip olup, kadın görünüşünde olmanın “sosyal uyum için ciddi bir engel” olduğunu söylüyor (Neumann ve Welzel 2004). Bu yüzden sesimin aralığını değiştirmek ya da tınısını azaltmak için kullanabileceğim egzersizler olabilir mi diye ses terapisti ile çalışmaya karar verdim. Maalesef tınıyı değiştirebilsem bile, ses tonumun “kabul edilebilir” bir kadın sesi aralığına gelmesi için ameliyattan başka çare yoktu. Ses teli ameliyatları halen çok riskli olduğu için ders verirken ve şarkı söylerken kullandığım sesimi kaybetme riskini göze almamayı seçtim ve cinsiyetime uygun olmayan ses tonumu günlük hayatım içinde kullanmaya devam ediyorum.

Ses terapistim konuşmamın temposunu ve sözcük seçimlerimi değiştirebileceğimi belirtti. Bunun ne demek olduğunu açıklamasını istediğimde kadınların daha müzikal bir biçimde konuştuğunu ve genelde cümlelerinin sonunu yukarı doğru bir yükselişe getirdiklerini söyledi. Ayrıca anlatılarına daha çok belirsizlik katmam gerektiğini belirtti; mesela “Bu mükemmel bir film, sence de öyle değil mi? Bunun tadı çok güzel, değil mi?” gibi. Apaçık bir şekilde belirsiz konuşmak, şüpheler ifade etmek ve diğerlerinin senin düşüncelerini onaylamasını beklemek daha feminendi. Carol Gilligan’ın (1982) *Farklı Bir Seste*’de kastettiği şey bu değildi, o yüzden basmakalıp bir dilbilim koçluğuna ihtiyacım olmadığına karar verdim. Kızımın ya da hiçbir öğrencimle bu şekilde konuşmak istemem. Fark ettim ki işlerin yolunda gitmesi için sesimin zengin bas derinliğini yok etmeden kullanmaya ihtiyacım vardı. Sesimin değişikliği diğer kadınların da kendi antik seslerini bulmalarına fırsat verecekse bu çok iyiydi.

Bu deneyimden kısa bir süre sonra, bir arkadaşım beni bas seslere ihtiyacı olan yerel A Capella Halk Korosu’na davet etti. Koronun cemaat oluşturma hakkında feminist ve ırkçılık karşıtı şarkılar seslendirmesinden etkilendim ve bir gün iş çıkışı yanlarına uğradım. Prova mekânına girdiğimde arkadaşım beni “Selam millet, bu benim arkadaşım Petra; bu kadın bizimle şarkı söylemek istiyor,” diyerek tanıttı. Soprano bölümünde oturan kadın beni o bölüme oturmam için davet etti ve ardından alto bölümünden bir kadın onlarla oturup oturmaya çağımı sordu. Bas sesimle onları yanıtladım ve muhtemelen baslarla beraber oturmalıyım dedim. Bu sürprizle odada bir anlığına sessizlik oldu ve ardından çok sıcak bir “hoş geldin” ile karşılandım. Cinsiyet tahakkümü ile mücadele ederken beni olumlayan bir topluluk ile çevrelenmiş olmanın değerini anlamaya başlamıştım.

Bu koro ile beraber kiliselerde, okullarda ve başka toplu mekânlarda şarkı söyledim. Böyle yarı kamusal alanlarda değişken cinsiyetimi icra etme fırsatı bulmak ve sıcak karşılanmak moral vericiydi. Cinsiyetimi icra edebileceğim güvenli alanlar bulmak beni güçlendirdi ve değişken cinsiyetimi ifade etmeye ve daha geniş topluluklarda *transgender* bir birey olarak açık olmaya devam etmem

için bana güç verdi. Şimdi hem cinsiyetimin günbegün değişen tüm renklerini sergileyip, hem de görünür bir trans kadın olmayı ve bas sesimle şarkı söylemeyi büyük bir zevkle icra ediyorum. Bu durumun, kadın olarak algıladıkları birinin bas ses tonuyla karşılaşan bazı insanlarda kafa karışıklığına neden olduğunun farkındayım. Hem kendi bütünlüğüme tutunmak hem de cinsiyetin kendim ve ötekiler için ne olduğu veya olabileceğiyle ilgili radikal bir biçimde insanların ufkunu açma konusunda katkıda bulunmak için cinsiyet performansındaki bu muğlaklığı kucaklıyorum.

Özel Alan

Özel alanlar sığınma ya da dışlanma alanları olabiliyor. Teoride bu alanların sahibi kabul etme ya da dışlama hakkına sahiptir, aynı zamanda bu alan içinde yapılacak faaliyetler üzerinde de söz hakkı vardır; ama bu her zaman böyle olmuyor. Şimdiki bölüm, bir özel alan modeli olarak evi ele alıyor ve sınırların nasıl ihlal edilebileceğini örnekliyor.

Telefonlar ve ev alanının istilası

Genelde ev, insanların kimliklerinin sürekli denetlenmesinden kaçabildikleri güvenli bir alan olarak görülür (Saunders 1989) ama lezbiyenler için ev, komşular ve ailelerin nüfuz edebildikleri heteronormativiteden her zaman sıyrılamaz (Johnston ve Valentine 1995). LGBT topluluğundan birçokları için “evin çağrıştırdıkları, aidiyet alanları ve lezbiyen-gey cemaatinin dışındaki (ya da içindeki) zorlu koşullar karşısında rahat alanlar yaratmak ve korumak için verilen mücadelelerle iç içe geçmiştir” (Fortier 2001, s. 412). Ev genellikle heteronormatif bir mesken olarak görülse de eşcinsel çiftler ya da destekçi aile üyelerinin özel etkileşimleri ile *queer*leşebilir (Gorman-Murray 2007, 2008). Benim için kamusal ve sözde kamusal alanların her bir yerinde hiç bitmeyen cinsiyet tahakkümüne maruz kalmamın ardından, evim zorunlu bir kaçış alanı oldu; fakat burada bile rahatsız edilebiliyoruz. Eğer çeşitli medya araçları uzaktaki olayların ev ve aile yaşamına

zorla sızmasına imkân verirse, cinsiyet tahakkümü de evlerin “sanal” mekânlar olmasına izin veren modern iletişim sistemleri aracılığıyla içeriye sızabilir.

Telefon özel hayatıma yönelik en büyük istiladır. Telefon numaram “Aranmayacaklar Listesi”nde olmasına rağmen tele-pazarlamacıardan hâlâ istemediğim telefonlar alıyorum. Evimde transfobik insanların olmasına izin vermiyorum ama genellikle telefon ne zaman çalsa cevap veriyorum. Beni tanımayanlar sesimi duyunca her zaman erkek olduğumu varsayıyorlar. Buna şahit olan, doğruluğa düşkün kişiler sabırla araya girip onlara bir kadınla konuştuklarını söyleme gereği duyuyorlar. Ama pek çok arayan duyduklarına inanmayıp “Bayım” veya “Beyefendi” diyerek zamir tacizi yapmaya devam ediyorlar. Birkaç ikna etme girişiminden sonra kendi alanımı taciz eden bu cinsiyetlendirilmiş zamirlerin tahakkümü karşısında hayal kırıklığına uğrayıp telefonu kapatıyorum. Birçok insan bu küçük kelimelerin gücünü anlamıyor ve inatla uygun olmayan zamir kullanmanın nasıl yaralayıcı olabileceğini bilmiyor. Heteronormatif olarak belirlenmiş alanlarda geçirdiğim uzun bir günün ardından (ve kafası karışık bakışlardan ve bazen de “Evet, Bayım” diyenlerden de payımı aldıktan sonra) evimde böylesi bir saygısızlığa maruz bırakılmanın çok büyük bir ihlal olduğunu düşünüyorum. Sonuç olarak telefonları daha az cevaplar oldum (hiç şüphesiz kamuoyu yoklaması yapan tüm anketleri de es geçtim). Biriyle yeni bir iletişim kurmaya ihtiyacım olduğunda telefonla görüşmek yerine yüz yüze buluşmayı ya da mailleşmeyi tercih ediyorum. Görünür olmaktan ve kamusal alanda farklı şekilde cinsiyetlendirilmiş biri olarak konuşmaktan çekinmiyorum, ama cinsiyet tahakkümünün müdahalesine maruz kalmadan sadece kendim olabileceğim bir yuva-ya ihtiyacım var.

Sonuç

Bu oto-etnografide toplumsal cinsiyet ile cinsiyetin icra edildiği mekân arasındaki ilişkinin dinamik olduğunu ve aynı zamanda hem uzamsal bağlama, hem de performe edenin heteronormativiteyle ilişkisine bağlı olduğunu ileri sürdüm. Toplumsal cinsiyet önemlidir ama

söylemsel karmaşıklığı göz önüne alındığında toplumsal cinsiyetin nasıl icra edildiği daha da önemlidir. Feminist coğrafyacılar özel ve kamusal alanların bölünemez bir bütün olarak çeşitlilik gösterdiğiyle ilgili geniş çaplı bir eleştiri getirmişlerdir. Fakat toplumsal cinsiyet bütünlüğünün doğası ve sonuçlarını eksik analiz etmişlerdir. *Transgender* bireylerin (değişken cinsiyetli olanların da dahil) deneyimleri pek çok önemli bakış açısı sağlar.

Bazı feministler transseksüellerin varoluşunun ikili cinsiyet sisteminin altını oymaktan ziyade onu desteklediğini iddia eder (Lorber 1994; Lucal 1999) çünkü transseksüel bireyler fazlasıyla ikiliklere ayrılmış cinsiyet kavramlarına sıkıca bağlanırlar. Bu makale toplumsal cinsiyet analizlerine mekânsal bir bağlam ekleyerek toplumsal cinsiyet tahakkümünün yaygın etki alanlarını ortaya çıkarıyor ki bu da bazı transseksüellerin neden katı kalıplara bağlı olduğunu açıklar. Sorun sadece transseksüellerin davranışlarında değil, heteronormatif toplumsal cinsiyet tahakkümünün her an her yerde var olabilen doğasında saklıdır. Her tür cinsiyet çeşitliliği çok büyük kişisel bedeller ödetebilir (Lucal 1999; Browne 2004). Soru her tür cinsiyet çeşitliliğinin heteronormatif yapının dengesini bozup bozmadığı değildir. Soru böyle performansların toplumsal cinsiyet algımızı yeniden şekillendirmek için nasıl genişletilebileceğidir. Ben mekânların bağlamı üzerine özel olarak düşünmeden bunun mümkün olup olamayacağını tartışmak istedim. Farklı farklı cinsiyetlendirilmiş mekânlar yüzleşme ve dönüşüm için birbirinden farklı potansiyellere sahiptir. Örneğin umumi tuvaletler gibi bazı mekânlarda yüksek sesle asla konuşmam. Ayrıca alışık olmadığım yerlerde toplu taşımayı kullandığımda ya da bilmediğim arazilerde arka yollarda seyahat ederken, ikili cinsiyeti nasıl algıladıklarını anlayana kadar çevremdekilerle boş muhabbetlere çok nadiren girerim. Çekingen değilim, sadece dikkatliyim. Cinsiyet performansımın hem cinsiyetimi gözleyenler hem de bu kişilerle bir araya geldiğimiz mekânlar tarafından eşzamanlı olarak ayarlandığını görüyorum. Bu ayarlamalar benim kendimi hissettiğim cinsiyeti değiştirmiyor, ama görünürlüğünü şekillendiriyor ve toplumsal cinsiyet performansımı etkiliyor. Bazen cinsiyetimi performe ederken ikili cin-

siyet sisteminin sınırlarını genişletebilen yolları ne zaman kullanabileceğimi ayırt edebiliyorum ama bazen edemiyorum. Beyaz orta sınıf bir transseksüel kadın olarak kendi öznel pozisyonum içerisinde ayrıcalıklı olduğumun farkındayım ve Green'in (2004, s. 183-184) görünür bir trans erkek olmakla ilgili yazdıkları derinlerde bir yerde çınıyor.

Bedenerimizi değiştirmek ve kimliklerimizi şekillendirmek için trans bireyler olarak kimliğimizin kadın ya da erkek olduğunu savunmak, bedenlerimizin bizlere en az diğerlerinin kendini gördüğü kadar normal geldiğini iddia etmek, kendi cinsiyetimizi ifade etme hakkımız konusunda ısrar etmek, gerçek dinimizi bilme hakkımız kadar vazgeçilemez ve devredilemez bir haktır. İnsanlığımızı savunuyoruz ve yasal alanlar ile ahlak ve kültür alanları içinde adil bir şekilde muamele görmek istiyoruz. Bunun için eğitmek, öğretmek zorundayız – tabii bunu yapmaya gücümüz ve duygusal enerjimiz varsa. İşte görünürlük tamamen bununla alakalı.

Cinsiyet tahakkümünden mağdur olan daha çok kişi ortaya çıkmaya başladıkça ve görünür oldukça cinsiyet ile mekân arasındaki ilişkiyi yeniden kavramsallaştırma ihtiyacı daha belirgin hale geliyor. *Women's Studies Journal*'in [Kadın Çalışmaları Dergisi] özel "Trans" sayısının girişinde Stryker, Currah ve Moore (2008, s. 12) şöyle der:

Biz (büyük olasılıkla ikiden fazla numaralandırarak), cinsiyetleri muhtemelen gözenekli ve geçirgen mekânlar üstünden algılarız, her bir mekân zengin ve hızla çoğalan somutlaşmış farklılıkların ekolojilerini destekleme kudretine sahiptir. Cinsiyete göre tanımlanan herhangi bir mekânda sadece farklı şekillerde cinsiyetlendirilmiş varoluşlar bulunmaz, ayrıca cinsiyet dışında başka önemli farklılık sınırları tarafından da çizgiler çekilir, sınırlar belirlenir ve tüm bunların içinde cinsiyet illa ki her yere karışır.

Sonuç olarak bu çalışmada toplumsal cinsiyet ve mekân teorisinin kesişiminde birçok soru ortaya çıkıyor. Feminist ve *queer* coğrafya-

cılar cinsiyet tahakkümünün parametrelerini bu tahakküm davranışlarını alanlar, mekânlar ve muhitler ışığında sınırlandırırken yararlı bir şekilde keşfedebilirler. İkili olmayan cinsiyet performanslarına izin veren sosyal ve mekânsal bağlamlar var mıdır ve bunlar nasıl işler? Normatif olmayan cinsiyet performansları diğer kişilerin mekân algısını ve karşılığında alacakları tavırları nasıl etkiler? Uygun görülmeyen cinsiyet performanslarının olduğu mekânlar ikili cinsiyet sisteminin kuvvetlenmesine ya da zayıflamasına nasıl etki eder?

Zaman, toplumsal cinsiyetin sosyal inşasından da öte toplumsal cinsiyet algısı üzerine düşünme ve bir dizi cinsiyetin ve farklılıkların icra edilebileceği farklı mekânsallıkları içermeye zamanıdır. Değişken cinsiyet, insanların ve doğanın dünyasında hep vardır ve insanların gündelik yaşamında ciddi etkiler yapar. Cinsiyet, mekânların algılanışını ve aktivite türlerinin orada mümkün, kabul edilebilir ya da güvenli olup olmadığını güçlü bir şekilde etkiler. İkili cinsiyet sisteminin tahakkümü cinsiyetlendirilmiş mekânların ataerkil yapısının ürettiği bir şeydir ve zaman sadece trans bireyler için değil, hepimiz için bunu bertaraf etmeye zamanıdır.

Çeviri: Nihal Albayrak